

سهم صنایع متکی به رانت منابع از ۳۰ درصد ارزش افزوده کل بخش صنعت در سال ۷۰ به ۷۰ درصد در سال ۹۵ رسید

رشد سهم رانتي صنایع

عکس: مهدی قاسمی، ایستا

آن بخش خصوصی نیست. درحالی‌که باید سراغ خصوصی‌سازی واقعی برویم و با سختگیرانه‌ترین حالت برخورد نکنیم. اکنون در بخش صنعت تعدادی از واگذاری‌ها غلط بوده است به همین دلیل وضعیت صنایع از جمله آذراب و هیکو اراک سازماندهی نکردن شرکت‌های بزرگ و ایجاد نکردن شرکت‌های بین‌المللی را از دلایل ناموفق بودن صادرات ذکر می‌کند و توضیح می‌دهد: برای تحقق اهداف موردنظر در بخش صنعت، باید در استراتژی صنعتی، معدنی و صادرات تجدیدنظر اساسی کنیم و به آنها که اهلیت کار دارند بیشتر اهمیت دهیم و فرصت‌ها را طوری تقسیم کنیم که به تولید رقابتی بینجامد و این رقابت هم شامل قیمت، کیفیت و نوع محصول می‌شود. اگر به این سمت‌وسو برویم قطعاً شاهد این خواهیم بود که صنایع ما رونق می‌گیرد. جمیلی، افت‌وخیزها در بخش صنعت را طبیعی می‌داند و می‌گوید: اسکان دارد تغییرات قیمت‌های جهانی از دلایل افت در صنایع باشد، اما عمده بحث ما این است که تصمیمات موردنظر درباره واگذاری واحدهای مربوط به بانک‌ها در مدت سه سال نیز، انجام نشده است.

عمده مشکل در نگاه‌هایی است که دست بانک‌ها و نهادهایی غیر از بخش خصوصی است. زمانی صنعت پلی‌اتیلن در اصفهان هم در بازار سرمایه صاحب‌نام بود و هم تولیدات آن در صنایع پایین‌دستی اما اکنون این صنعت اصلاً وجود ندارد. در بخش خودروسازی نیز وضعیت نامناسبی حاکم است. دو خودروساز به قطعه‌سازان ده‌هاک هستند و زیان انباشته دارند. در بخش فولاد افزایش تولید داریم اما آینده فولاد را چطور ارزیابی می‌کنیم؟ آیا میزان سنگ‌آهن موجود در کشور ما جوابگوی نیازهای ما در ۱۰ سال آینده خواهد بود؟ قطعاً وضعیت مناسبی در این بخش نداریم. بنابراین اگر می‌خواهیم به رشد اقتصادی پیش‌بینی‌شده دست یابیم، باید بر مبنای تولیداتی که مزیت‌های اقتصادی دارند و ارزش افزوده بالایی برخوردارند، پیش برویم. در این صورت قطعاً در بحث انرژی و مصرف آب بهینه خواهیم بود اما اگر هرکسی به صورت بخشی تصمیم‌گیری کند، راه به جایی نمی‌بریم. جمیلی این توضیح را هم می‌دهد که در صنایع نفت، گاز و معدن مزیت‌های بسیار بالایی داریم اما نمی‌توانیم سراغ صنایعی برویم که در این بخش هستند. مهم‌ترین مسئله در صنعت این است که گرداننده اصلی

نیز رخ دهد و واحدهای کوچک بر مبنای تولید انبوه یک محصول برنامه‌ریزی شوند و در صنایع بزرگ مورد مصرف قرار گیرند. همچنین باید صنایع را به صورت خوشه‌ای سازماندهی کنیم. او سازماندهی نکردن شرکت‌های بزرگ و ایجاد نکردن شرکت‌های بین‌المللی را از دلایل ناموفق بودن صادرات ذکر می‌کند و توضیح می‌دهد: برای تحقق اهداف موردنظر در بخش صنعت، باید در استراتژی صنعتی، معدنی و صادرات تجدیدنظر اساسی کنیم و به آنها که اهلیت کار دارند بیشتر اهمیت دهیم و فرصت‌ها را طوری تقسیم کنیم که به تولید رقابتی بینجامد و این رقابت هم شامل قیمت، کیفیت و نوع محصول می‌شود. اگر به این سمت‌وسو برویم قطعاً شاهد این خواهیم بود که صنایع ما رونق می‌گیرد. جمیلی، افت‌وخیزها در بخش صنعت را طبیعی می‌داند و می‌گوید: اسکان دارد تغییرات قیمت‌های جهانی از دلایل افت در صنایع باشد، اما عمده بحث ما این است که تصمیمات موردنظر درباره واگذاری واحدهای مربوط به بانک‌ها در مدت سه سال نیز، انجام نشده است.

عده مشکل در نگاه‌هایی است که دست بانک‌ها و نهادهایی غیر از بخش خصوصی است. زمانی صنعت پلی‌اتیلن در اصفهان هم در بازار سرمایه صاحب‌نام بود و هم تولیدات آن در صنایع پایین‌دستی اما اکنون این صنعت اصلاً وجود ندارد. در بخش خودروسازی نیز وضعیت نامناسبی حاکم است. دو خودروساز به قطعه‌سازان ده‌هاک هستند و زیان انباشته دارند. در بخش فولاد افزایش تولید داریم اما آینده فولاد را چطور ارزیابی می‌کنیم؟ آیا میزان سنگ‌آهن موجود در کشور ما جوابگوی نیازهای ما در ۱۰ سال آینده خواهد بود؟ قطعاً وضعیت مناسبی در این بخش نداریم. بنابراین اگر می‌خواهیم به رشد اقتصادی پیش‌بینی‌شده دست یابیم، باید بر مبنای تولیداتی که مزیت‌های اقتصادی دارند و ارزش افزوده بالایی برخوردارند، پیش برویم. در این صورت قطعاً در بحث انرژی و مصرف آب بهینه خواهیم بود اما اگر هرکسی به صورت بخشی تصمیم‌گیری کند، راه به جایی نمی‌بریم. جمیلی این توضیح را هم می‌دهد که در صنایع نفت، گاز و معدن مزیت‌های بسیار بالایی داریم اما نمی‌توانیم سراغ صنایعی برویم که در این بخش هستند. مهم‌ترین مسئله در صنعت این است که گرداننده اصلی

ارمغان جوادنیا؛ برخی از تحلیلگران حوزه اقتصاد با بیان اینکه تولید در کشور محملی برای توزیع رانت شده است، تأکید می‌کنند که سهم صنایع متکی به رانت منابع، چه از کانال خام‌فروشی به نام تولید و چه از کانال بهره‌مندی از رانت انرژی، از ۳۰ درصد ارزش افزوده کل بخش صنعت در سال ۷۰ به ۷۰ درصد در سال ۹۵ رسیده است. آنها همچنین توضیح می‌دهند که مقامات از طریق ایجاد این سهم برای صنایع متکی به رانت منابع، فاجعه‌هایی را که در تولید صنعتی ایران اتفاق افتاده پنهان می‌کنند؛ یعنی به صورت دویبکنی صنایع رانتي عددورقم‌های درشتی را به نمایش می‌گذارند تا فاجعه‌هایی را که به‌ویژه در صنایع کوچک و متوسط رخ داده پنهان کنند. این دیدگاه‌ها در حالی است که آخرین گزارش‌ها که در چارچوب شاخص تولید کارگاه‌های صنعتی ایران در سال ۹۵ منتشر شده به‌صراحت حاکی از آن است که از ۲۴ زیربخش صنعت در ایران فقط ۱۰ رشته نسبت به سال ۹۰ رشد داشته‌اند؛ یعنی ۱۴ زیربخش از ۲۴ زیربخش صنعت در ایران رشد منفی داشته‌اند و در میان این ۱۴ زیربخش، هفت زیربخش رشد منفی بیش از ۲۰ درصد داشته‌اند. نکته مهم‌تر آنکه رشد‌های منفی در بخش صنعت به مدد صنایع رانتي، مثبت اعلام می‌شود که رشدی بی‌کیفیت، فاسد و رانتي است که از نگاه کارشناسان، هرقدر این صنایع رانتي بسط بیشتری پیدا می‌کنند، بحران آب، آلودگی محیط زیست و نابرابری‌ها تشدید می‌شوند و قادر به خلق فرصت‌های شغلی هم نخواهیم بود.

جراحی عمومی

ابراهیم جمیلی، رئیس خانه اقتصاد ایران و عضو کارگروه حمایت از صنایع، در گفت‌وگو با «شوق» در پاسخ به این سؤال که چرا تولید در ایران محملی برای توزیع رانت شده است، می‌گوید: علت چنین وضعیتی این است که در مزیت‌هایی که داریم سرمایه‌گذاری نکرده‌ایم. همه کالاها را خواستیم تولید کنیم و زمانی شعار ما خودکفایی بوده و زمانی صناعی با گرفته که از نظر جامایی درست نبوده‌اند؛ مثل کارخانه‌های فولادی که در اصفهان و یزد سرمایه‌گذاری شده‌اند درحالی‌که منابع آبی نداشته‌اند یا پتروشیمی‌هایی که کنار آب شکل گرفته‌اند. اینها به‌درستی مکان‌یابی نشده‌اند و موجب افزایش هزینه‌ها شده است. او درباره رانت انرژی نیز توضیح می‌دهد: هر کشوری مزیت‌هایی دارد. مزیت کشور ما هم نفت و گاز است. برای همین نیز باید به‌گونه‌ای استراتژی صنعتی را فراهم می‌کردیم که بیشترین ارزش افزوده در نفت و گاز حاصل شود، اما به‌جای سرمایه‌گذاری در این بخش‌ها در خودروسازی سرمایه‌گذاری کردیم. ضمن اینکه بر مبنای اصول شرکت‌داری حرکت نکرده‌ایم. بنابراین باید در بخش صنایع نیز جراحی عمومی انجام شود و مزیت‌های بخش صنعت و ارزش افزوده بالا در این بخش را شناسایی کنیم و در بخش‌هایی که ارزش افزوده بالایی دارند سرمایه‌گذاری کنیم. اگر در همه بخش‌ها سرمایه‌گذاری و تولید کنیم قطعاً به نتیجه نمی‌رسیم. علاوه‌براین باید در بخش صنایع کوچک و متوسط نیز برنامه‌ریزی کنیم که تولیداتشان را در اختیار صنایع بزرگ کشور قرار دهند و تخصصی کار کنند؛ یعنی همان اتفاقاتی که در بخش قطعه‌سازی رخ داد در سایر صنایع

گذر

جزئیات جدیدی از حملات سایبری اخیر به برخی مراکز داده ایران

● در پی حمله سایبری گسترده به برخی مراکز داده کشور و ازکارافتادن شمار زیادی از سایت‌های ایرانی، جزئیات جدیدی از این اتفاق کشف شد. به گزارش تسنیم، حمله سایبری بامداد روز گذشته به برخی دیتاسترهای کشور و تغییر تعدادی از مسیریاب‌های کوچک به تنظیمات کارخانه‌ای، فعالیت بسیاری از سایت‌های ایرانی را متوقف کرد و دامنه این اختلالات تا ساعاتی پیش نیز وجود داشت و ممکن است هنوز برخی سایت‌ها با اختلال مواجه باشند. در پی بروز این اتفاق، وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات در توئیتر خود نوشت: مرکز ما هر به یاری این مراکز داده، حمله را کنترل و در حال اصلاح شبکه‌های آنان به حالت طبیعی است؛ تلاش‌ها برای ناامن جلوه‌دادن‌ها یک فرصت برای اصلاح اشکال‌هاست. یک ضعف امنیتی در سرورهای سسکو دلیل این حمله اعلام شده است؛ اشکالی که فقط شامل ایران نبوده و برخی سرورها در سایر کشورها را هم دچار مشکل کرده است. این شرکت باطل بر یک هفته گذشته آپدیتی نرم‌افزاری را برای این مشکل امنیتی منتشر کرد که آخرین به‌روزرسانی این پیچ مربوط به ساعتی قبل از حمله به سرورهای ایرانی می‌شد. بامداد روز گذشته وزیر ارتباطات اعلام کرده بود بیش از ۹۵ درصد مسیریاب‌های متأثر از حمله به حالت عادی بازگشته و سرویس‌دهی را از سر گرفته‌اند. به گفته آذری جهرمی، بررسی‌های اولیه حاکی از آن است که در تنظیمات مسیریاب‌های مورد حمله قرار گرفته، با هک پرچم ایالت متحده، اعتراضی درباره انتخابات آمریکا صورت گرفته است، دامنه حملات فراتر از ایران است.

ادامه از صفحه ۴

خروج ۱۰۰ تا ۲۰۰ میلیارد دلار ارز کثیف از کشور در دوره احمدی نژاد

اقدامات پلیسی برای دستگیری فعالان بازار آزاد دلار هم مسکنی مقطعی بوده است و قیمت دلار رونق رو به رشد خود را طی کرده است. گفته سیدجواد حسینی‌کیا، عضو هیئت رئیسه کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی در زمینه دریافت علانی مبنی بر افزایش بهای دلار تا هفت‌هزار تومان شاهد این مدعاست. گویا کمیسیون اقتصاد مجلس به ریشه‌های اصلی ایجاد نوسانات در بازار ارز توجهی ندارد. زیرا پوراابراهیمی در بخش دیگری از سخنان خود به تسویه حساب‌های ارزی به صورت ربالی اشاره کرده و آن را خیانت نظام بانکی در حق مردم دانسته است. به گفته او در دولت‌های نهم و دهم پس از التهایات بازار ارز، افرادی که به بانک‌ها برای دریافت سپرده ارزی خود مراجعه کردند، بانک‌ها اعلام کردند که ارز نداریم. بعد هم گفتند که ربالی تسویه کنید، این هم به‌صورت ربالی آزاد، بلکه به صورت ربالی مبادله‌ای قصد تسویه‌حساب‌های ارزی را داشتند؛ این امر خیانت نظام بانکی کشور در حق مردم بود. بانک مرکزی نیز در این خیانت ناظر بود. اما یازید مردوخ، رئیس سابق حساب ذخیره ارزی، این رفتار بانک مرکزی را خیانت نمی‌داند. او در گفت‌وگو با «شوق» بیان می‌کند: تسویه‌حساب‌های ارزی با نرخ ارز مبادله‌ای چگونه می‌تواند خیانت باشد. وقتی که تسویه با ارز مبادله‌ای بوده است، یعنی تورم ایجاد نکرده است. من در این زمینه خیانتی را تشخیص نمی‌دهم. گوینده مطلب باید در این خصوص پاسخ‌گو باشد. رئیس سابق حساب ذخیره ارزی درباره راهکارهای ارائه‌شده از سوی مجلس برای ساماندهی بازار ارز می‌گوید: ابتدا باید ریشه وضعیت به‌وجودآمده شناسایی شود. آیا این وضعیت به این دلیل پیش آمده است که افرادی ریال دارند و می‌خواهند آن را به دلار تبدیل کنند. در نتیجه فشار تقاضا سبب شده است که قیمت ارز بالا برود؟ او عنوان می‌کند: افتتاح حساب ارزی در بانک‌ها سابقه قبلی داشته است. در گذشته هم کسانی که درآمد صادراتی داشتند، در حسابشان ارز را نگه می‌داشتند. بنابراین پیشنهاد مجلس برای افتتاح حساب‌های ارزی هم تازگی ندارد. هرچند ممکن است بگوییم این عامل بازاران‌دهای بوده است و از آشفتگی بیشتر در بازار ارز جلوگیری کرده است، اما به‌طورکلی عقیده من بر این است که اول باید یک تحلیل از شرایط موجود داشته باشند. مردوخ ادامه می‌دهد: اول باید بدانیم که آیا ما ارز به اندازه کافی داریم یا خیر. آیا این آشفتگی به این دلیل بوده است که ارز به اندازه کافی نداشته‌ایم و ارز عرضه نکرده‌ایم؟ اگر عده‌ای بی‌خود و بی‌جهت می‌خواهند پول خود را به‌جای پول ملی، تبدیل به پول خارجی کنند، نباید به آنها جایزه داد. او می‌گوید: کسانی که ریال را به دلار تبدیل کرده‌اند آشفتگی به بار آورده‌اند و باید جلوی حرکت آنها را گرفت و نباید به آنها دست‌خوش داد. ما کمبود ارز داریم. کمبود ارز هم به دلایل مختلف است؛ یکی اینکه احتمال می‌دهم برخی خریداران نفت ما به‌موقع قیمت لازم را نداشته‌اند، دیگر اینکه ما هزینه‌های ارزی اضافه بر هزینه‌های واردات برنج و گوشت و دارو داریم و آن هزینه‌ها بر موجودی ارزی کشور فشار آورده است؛ باید آن هزینه را تجزیه و تحلیل کنند. فقط مجلس می‌تواند این کار را انجام دهد.

خبر

متمم بخش نامه ممنوعیت واردات کالا از کشور ابلاغ شد

● بانک مرکزی در تکمیل بخش‌نامه ممنوعیت واردات کالا از کشورهای ترکیه، چین، کره و هند به صورت بدون انتقال ارز، موارد سه‌گانه‌ای را به شبکه بانکی ابلاغ کرد. به گزارش روابط‌عمومی بانک مرکزی، با توجه به ابلاغیه شماره ۹۶.۲۳۴۵۸ مورخ ۱۳۹۶/۱۱/۱۰ معاون‌اول رئیس‌جمهور درباره ممنوعیت واردات کالا از کشورهای ترکیه، چین، کره و هند به صورت بدون انتقال ارز و تأکید بر استفاده از روش‌های بانکی (کشایش اعتبار، برات اسنادی یا حواله) شبکه بانکی لازم است در استفاده از روش پرداخت برات اسنادی با رعایت موارد زیر و در سؤال این است که چرا باید خرید کند. فرض کنید مصرف‌کننده ایرانی را با تعرفه تنبیه کنیم و بگوییم در صورت واردات ماشین خارجی باید دو برابر قیمت تعرفه گمرکی پرداخت کند. اما فقط یک سال می‌تواند این تعرفه را پرداخت کند. ۴۰ سال نمی‌تواند. بنابراین باید به اشکال‌های ساختاری پرداخت و مسائل بخش ساختاری تولید حل شود. یعنی سیاست‌های پولی چون تورم و نرخ بهره به زیر پنج درصد کاهش یابد و بهره‌وری عوامل تولید افزایش یابد. در این حالت می‌توان انتظار داشت که هم قیمت و هم کیفیت کالا قابل رقابت با کالای مشابه خارجی باشد. در غیر این صورت با کالای تولید را نمی‌توان حل کرد. حق‌شناس با بیان اینکه این عوامل موجب شده تولید، محملی برای توزیع رانت شود، اضافه می‌کند: دوسوم صادرات غیرنفتی ما متأثر از نفت، مشتقات نفتی، پتروشیمی و مواد معدنی است در حالی که ما محصول صنعتی صادر نمی‌کنیم در نتیجه وقتی توان صادرات نداشته باشیم، در داخل کشور هم که مصرف‌کننده وجود نداشته باشد، قاچاق و واردات تقویت می‌شود. این کارشناس اقتصادی همچنین درباره رشد منفی بخش صنعت می‌گوید: مقامات برابند کلی بخش صنعت را مثبت اعلام می‌کنند. قطعاً بخشی از صنعت مثبت و بخشی منفی است و برابند مثبت است. حق‌شناس با بیان اینکه بیشترین رشد مثبت در بخش خودروسازی، نفت و پتروشیمی بوده است، درباره تبعات توسعه صنایع رانتي نیز متذکر می‌شود: در چنین شرایطی تولید ملی به جای تقویت، تضعیف می‌شود؛ ضمن اینکه فرصت‌های شغلی جدید نیز فراهم نمی‌شود. این در حالی است که برآوردهای مختلف حاکی از آن است که به ازای هر یک میلیارد دلار واردات، صد هزار شغل از دست می‌رود.

۲- در مواردی که ثبت سفارش انجام نشده ولی پرداخت‌های مربوطه قبل از ۱۳۹۶/۱۱/۱۶ صورت پذیرفته باشد، استفاده از روش برات اسنادی بدون تعهد پرداخت به شرط انجام ثبت سفارش با نوع «شویه‌های متداول بانکی» با ارائه اسناد و مدارک مثبت توسط متقاضی حاکی از انجام پرداخت با تسویه حساب با ذی‌نفع و ارائه اسناد حمل مجاز خواهد بود.

۳- در سایر موارد، در صورت انجام ثبت سفارش بعد از ۱۳۹۶/۱۱/۱۶ بابت واردات از ۴ کشور مذکور، استفاده از روش برات اسنادی بدون تعهد پرداخت مجاز نبوده و استفاده از سایر ابزارهای بانکی منوط به خرید ارز از این بانک خواهد بود.

۴- به صورت بدون انتقال ارز (غیربانکی) صادر گردیده‌اند، چنان‌چه مشمول ماده ۱۱ آئین‌نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات باشند، واردکنندگان می‌توانند با هماهنگی گمرک جمهوری اسلامی ایران درخواست ترخیص کالای خود اقدام کنند.

میزبان امن داده‌های شما در مرکز داده آسیاتک Asiotech Data Center

با امکان ارایه یونیت، رک و کیج اختصاصی و نیز اجاره سرور مجازی و اختصاصی

۱۵۴۴
asiotech.ir

آسیاتک
اینترنت یک، آسیاتک